

An abstract painting with expressive, visible brushstrokes. The color palette is dominated by deep blues, vibrant reds, and warm yellows, with some muted purples and greys. The composition is dense and layered, suggesting a complex scene or narrative. In the upper right, a figure with a pale, almost white face and wide, staring eyes is visible. Below and to the left, another figure's face is partially obscured by dark, swirling forms. The overall mood is one of intense emotion and dramatic tension.

L. ONERVA

Syyttäjät

NTAMO

Syyttäjät

L. ONERVA

Syyttäjät

NELINÄYTÖKSINEN DRAAMA

NTAMO
Helsinki
2026

NÄKÖISPAINOS ORIGINAALISTA
Otava, Helsinki 1923.

© 2026 JARKKO S. TUUSVUORI (JÄLKISANA)
ISBN 978-952-215-968-7

ULKOASU & TAITTO
Göran de Kopior

KANNEN KUVA
Tyko Sallinen, *Tutkielma tappeluun III* (1920)
605 x 685 mm, öljy kankaalle,
Kansallisgalleria

VALMISTAJA
BoD – Books on Demand, Hampuri, Saksa

NTAMO
Helsinki 2026 (IV LINJA 18, 00530 HKI)
www.ntamo.net (info.ntamo@gmail.com)

”Me aavistimme, että tunnussanat
sellaiset kuin sosialismi ja naisvapautus,
lukemattomien muiden ohella,
mahdollisesti tulisivat merkitsemään
sadoille tuhansille ihmisille sekä
kamppailua että pyhää kaatumista.”

L. ONERVA 1915

HENKILÖT

JOHANNES PETRA, runoilija.

NIINA, hänen vaimonsa.

VIRVA, heidän tyttärensä.

JUUDIT MARTTINEN, Niinan sisarpuoli.

MUMMU, Petran äiti.

SANNI, Petran sisar, pesijätär.

MATTI, Sannin avioton poika, kirjapainotyömies.

VILLE KONTIALA, sanomalehdentoimittaja,

Kustannusyhtiö Valon johtohenkilöitä.

AKSELLI, nuori ylioppilas.

KAARLE KALMU, lääkäri, Petran ystävä.

URJA RALLI, tehtaantyttö, Matin morsian.

PALVELIJATAR.

Tapahtuu nykyaikana suuressa suomalaisessa kaupungissa. I, II ja III näytös Petran kodin yhteisessä arkihuoneessa, IV näytös Petran makuukammiossa. – II ja III näytös tapahtuvat saman vuorokauden kuluessa. III:n ja IV:n näytöksen välillä on kulunut kolme viikkoa.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Tilava, aistikkaasti sisustettu, hallintapainen arkihuone. Takalalalla johtavat kaksipuoliset portaat pienelle, pilarien varassa lepäävälle parvekkeelle, josta näkyy asuinhuoneiden ovia. Sen alla ovi eteiseen. Vasemmalla akkunat ja ovi Petran puolelle. Oikealla iso takka, leposohva, ovi Niinan puolelle.

I KOHTAUS.

Niina järjestelee kukkia ikkunakomerossa. Virva istuu nojatuolissa raukean ja kyllästyneen näköisenä, hajamielinen ilme silmissään, kädessä kirja, jota hän ei lue.

NIINA. *(katsahtaa tyttäreensä, seisauttaa hänet viereensä)*
Minä en ymmärrä sinua, tyttöseni, en yhtään.

VIRVA. *(päättää kääntämättä, veltosti)*
Aivan niin, äiti.

NIINA. *(vähän kärsimättömästi)*
Sitäpaitsi on sinulla aivan sietämätön tapa kohdella ihmisiä, kotiväkeä, tati Juuditia, vieraita, koko maailmaa.

VIRVA. *(kuten edellä)*
Aivan niin, äiti.

NIINA. (*hymähtäen voimattomasti*)
Saattaako tuollainenkin huvittaa...

VIRVA.
Minua ei huvita mikään.

NIINA. (*huokaa, kääntyy jälleen järjestelemään kukkia*)
Ja luuletko, lapsi parka, noin koskaan saavuttavasi
lähimmäistesi rakkautta.

VIRVA.
Minä en välitä lähimmäisten rakkaudesta.

NIINA.
Sitä ilman ei ihminen kuitenkaan voi elää.

VIRVA. (*surullisesti*)
Minä en ole koskaan elänyt.

NIINA. (*naurahtaen*)
Et ole erinomaisia ehtinytkään. Lapsihan sinä vielä olet.
(*heittää toiseen tutkivan silmäyksen, tulee lähelle, laskee kätensä olalle, hellästi*) Virva kultaseni, sinä et mahda olla oikein terve.
Mikä sinua vaivaa?

VIRVA. (*raskaasti*)
Minua vaivaa kaikki.

NIINA. *(ottaa tuolin, istuu vierheen, pehmeästi)*

Sinä olet liian paljon yksin. Et viihdy ikäistesi nuorten tyttöjen seurassa. Se tekisi kuitenkin sinulle hyvää. Mitä mahdatkaan aina mieltä? Vaivut liiaksi omaan itseesi. Siitä juuri tulee ärtyisäksi ja tyytymättömäksi. Oma itse on ihmisen vihollinen. Sitä ei pidä päästää liian lähelle, vaan loitontaa, loitontaa, näetkös... Niin olen minäkin saanut tehdä...

VIRVA. *(katsahtaa toiseen pitkään, ikäänkuin johonkin tähdäten, painokkaasti)*

Onko sellaiseen oikeutta?

NIINA.

Se ei ole ainoastaan ihmisen oikeus, vaan hänen velvollisuutensa... Täytyy jaksaa elää...

VIRVA.

Millä keinoin tahansa?

NIINA. *(keveämmässä äänilajissa)*

Kaikilla luvallisilla keinoilla tietysti.

VIRVA.

Onko lupa elää toisten elämää?

NIINA. (*nousten jälleen puuhailemaan jotakin*)

Rakas lapsi, sinusta on tullut oikea kamarifilosofi. Teet kysymyksiä, jotka eivät kuulu sinun iällesi ja joita, mikäli minä ymmärrän, ei millään iällä voi ratkaista. Kuka sanoo, mikä on sinun, mikä minun elämää! Elämä on yhteistä. Jokainen sieppaa siitä palasen, minkä sattuu saamaan. Ja useimmat koettavat haukata itselleen niin hyvän palan kuin mahdollista, mutta... parhaimmat säästävät sen toiselle... Jalompaa on ajatella muita kuin itseään...

VIRVA. (*hajamieliseksi käyden*)

Toiseen meillä siis on omistusoikeus, ei itseemme. Sitä pitää vain loitontaa, loitontaa...

NIINA.

Niin, sitä se on elämisen taito. Mutta sen oppii vasta myöhemmin, vanhempana, elämän mukana...

VIRVA. (*suorasukaisesti*)

Onko sinulla elämisen taito, äiti?

NIINA. (*leikikkäästi*)

On kuin onkin. Luuletko sinä, ettei tässä tarvita taitoa tämänkin talon hoitelemisessa! Isä on epäkäytännöllisyys itse, ja sinä näyt tulevan isääsi. Tahtoisinpa minä nähdä, miten te kaksi täällä suoriutuisitte ilman minua. Isällä on oma, sisäinen maailmansa, jossa hän elää, ulkonaisesta hän ei ymmärrä mitään.

VIRVA.

Eikä hän välitäkään siitä. Kun meillä on vieraita, niin harvoinhan isä on mukana. Sellainen kiusaa häntä... Jättäisit sinäkin, äiti, sellaisen!

NIINA.

Kärsivällisyyttähän se kyllä monasti kysyy, oikein näyttelemislahjoja, joita ei minulla synnynnäisesti yhtään ole, mutta kaikkeen tottuu... Perhe-elämä tuo mukanaan yhteiskunnallisia seurusteluvollisuuksia...

VIRVA.

Mikä perhe me olemme! Täällä me kuljemme kukin itseksemme, tuskin näemme toisiamme päiväkausiin. Murjotamme äänettöminä toisillemme. Mutta sinä katsot asiaksesi hymyillä ja laverrella oudoille ihmisille ja edustaa onnellista perhettä. Sanoisit pikemmin: ”Menkää niin pitkälle kuin pippuri kasvaa!” Niin minä tekisin.

NIINA.

Niin voi ajatella, mutta niin ei tehdä. Ihmiset ymmärtäisivät sen väärin. Tai sitten he ryntäisivät suoraan isän kimppuun, ja se olisi pahinta. Hänen täytyy saada säilyttää ehdoton työrauhansa. Hänen täytyy saada olla yksinäinen ja vapaa. Keskellä kotia ja yhteiskuntaa. Se ei ole helppoa. Se ei kävisi muuten, ellen minä esiintyisi aallonmurtajana ulospäin.

VIRVA.

Ja ruoskana sisäänpäin. Minua sinä aina vangitset. Minäkin tahtoisin olla vapaa ja saada työrauhaa. Mutta minä en saa laulaa koskaan. Aina se häiritsee...

NIINA.

Saathan sinä, lapsi kulta, laulaa, aina kun isä on poissa, niin paljon kuin tahdot. Nytkin voit mennä laulamaan.

VIRVA. (*happamesti*)

Ei minulla nyt ole inspiratsionia. Tuollainen säännöstely tappaa kaiken innon.

NIINA.

Mutta isähän on niin paljon poissa.

VIRVA. (*nousten kävelemään kädet selän takana*)

Tietysti hän on poissa. Täällä kotona on hirveän ikävä. Kuka täällä viihtyisi. Isä huvittelee ulkona...

NIINA.

Isällä on paljon toimituksia kaupungilla. Eikä koti ole sitäpaitsi huvia varten. Se on lepoa ja työtä varten, sisäistä ja ulkonaista kasvatusta varten. (*Istuutuu leposohvalle.*)

VIRVA.

Sinulla on väärä kasvatustapa, äiti. Isä sanoo aina, että paras tapa kasvattaa lapsia on antaa niiden kasvaa vain. Sinä aina kiellät. Jos minä aion mennä isän huoneeseen, sanot sinä,

että se häiritsee häntä, ja minä tiedän, että hän pitää siitä.
Isä ei kiellä milloinkaan...

NIINA.

Senpätähden täytyy juuri minun se tehdä, säästää isä ikäviltä vaikutelmilta. Mitä hänen työstään tulisi, jos hänen pitäisi ruveta täällä komentoa pitämään.

VIRVA. (*kuvittelevasti*)

Minä aionkin lähteä pois kotoa, tiedätkö sen, äiti, matkustaa ulkomaille, niin, ja olla siellä hyvin, hyvin kauan niinkuin täti Juudit ja tulla suureksi... Täti Juudit on niin toisenlainen kuin kaikki muut. Vaikka en minä oikein hänestäkään pidä. Aina hän puhuu ihmisyydestä, niinkuin se olisi yksinomaan hänen patenttinsa. Ihminen minäkin olen ja me kaikki. Ja minusta on ihmisyyss siinä, että on vapaa ja voi tehdä mitä haluaa.

NIINA.

Vapaus ei ole vain siinä, että voi tehdä mitä haluaa, vaan että voi jättää tekemättäkin sen, mitä haluaa...

VIRVA. (*tullen toisen luo hellitellen, säälitellen*)

Sinä, äiti, olet varmaan jättänyt paljon tekemättä sellaista, mitä olisit halunnut. Siksi minusta tuntuukin, että sinulla on ainoastaan elämisen taito, ei itse elämää...

NIINA. (*raskaasti*)

Itse elämä on juuri tällaista. Sinä et ymmärrä sitä vielä. (*silitellen toisen kättä*) Miten voisitkaan. En minäkään sitä vielä sinun iälläsi ymmärtänyt...

VIRVA. (*soinnuttomasti*)

Ja milloin sinä sen opit ymmärtämään?

NIINA. (*arkaellen, hiljaa*)

Sinulle on niin vaikea puhua. Sinä olet niin umpimielinen ja kova. Tai sitten sellainen epätasainen pusahtelija. Minä en ole saanut koskaan puhua kenellekään mitään oikeista asioista. Siksi olen oppinut puhumaan joutavuuksia. Minä en ole voinut koskaan kertoa kenellekään sisäisestä itsestäni, siksi olen oppinut puhumaan ulkonaisista arkiaskareista, ruoasta ja vaatteista, tuloista ja menoista, kauniista ilmasta ja kalliista ajasta. Kyllä minä tiedän, että moni pitää minua senvuoksi ajatuksettomana kananpäänä, liian tuhmana puolisona viisaalle Johannekselle, liian arkipäiväisenä elämäntoverina runoilijalle. Mutta luuletko, että isä sietäisi toista viisasta vierellään, sellaista, joka sekaantuisi hänen sisäisen maailmansa asioihin. Se rajoittaisi häntä, ja hänen täytyy saada olla rajaton, rajoittamaton, yksinäinen. (*huoaten*) Hän on runoilija! Sielun yksinäisyys on runojen yrttitarha, on hän sanonut. Mutta minulle, joka olen vain tavallinen ihminen, on yksinäisyys usein ollut vaikeaa... Minä odotin, että se sinun kerallasi, kun sinä kasvaisit suureksi, menisi pois... Mutta se ei mennytkään. Sinusta tuli samanlainen...

VIRVA. (*kiivaasti*)

Kuin kuka?

NIINA.

...kuin isäsi. Niin. Hänkään ei ymmärrä tätä maailmaa, ja niin täytyi minun oppia ymmärtämään...

VIRVA.

Onko se onnellista?

NIINA.

Mahdollisimman onnellista ainakin. (*kuin itsekseen*)

Työnjakoa, järjestystä... Jos ei muuta...

VIRVA. (*ponnahtaen*)

Niin, niin, johan sinä selitit. Isä hoitaa sisäiset asiat, sinä ulkonaiset! Hän hengen, sinä aineen! Mikä sopusointu tässä meidän perheessä vallitsee! Hahahaha! Ja millainen onni! Siitä voi saada ihan vatsansa kipeäksi. Hahahaha!

NIINA. (*lempeästi ja surullisesti*)

Voi sinua, Virva, miten sinä olet katkera ja kummallinen. Luuletko, että tässä kehun itseäni tai kotiani? Tiedänhän minä, miten ristiriitaisista aineksista se on rakennettu. Mutta ainakin olen koettanut rakentaa sitä rakkaudella, parhaani mukaan. Mutta sinä teet pilkaksi koko elämäni ponnistuksen. Se koskee minuun... (*Painaa pään käsiinsä.*)

VIRVA.

Suo anteeksi, äiti. Älä ole minulle vihainen.

NIINA.

Enhän minä osaa olla sinulle vihainen, vaikka oikeastaan pitäisi. Sillä minä tunnen tuon. Kyllä se parantuu ajan mukana. On minullakin ollut levottomat hetkeni. Entä sitten sinulla, joka olet sellainen levoton virvaliekki koko tyttö.

VIRVA. (*leikittelevästi*)

Ja siitä liekistä ei ainakaan rakenneta takkavalkeoita.
(*pikkuvanhasti*) Kyllä avioliitto on sentään jotakin vallan kauheaa. Se on onnettomuus, ja ihmiset luulevat, että se on onni! Kuinka he ovat typeriä!

NIINA.

Onnen ikävä on onnettomuuden pelkoa voimakkaampi.

VIRVA.

Onnen ikävä minullakin on, mutta tiedän, ettei minun ikävöimäni onni ole avioliitossa.

NIINA. (*katsoo toiseen pitkään*)

No mutta... (*äidillisesti*) etkö sinä ehkä rakastakaan Akselia?
Minä luulin...

VIRVA. (*vältellen*)

Onko rakkaudessa sitten onni?

NIINA. (*samoin vältellen*)

Eiköhän. Ainakin jotakin, jota naisen kannattaa ikävöidä...
(*toisen pysicsyessä vaiti*) Mutta tutki vakavasti tunteitasi, tyttöseni.
Älä leiki sydämillä... Jos et rakasta Akselia, niin...

VIRVA. (*halveksivasti.*)

Miten sinä olet vanhanaikainen, äiti.

”

Joko taas tuota
hirveätä politiikkaa!

NTAMO 2026

ISBN 978-952-215-968-7

Syyttäjät

ON RUNOILIJANA

JA OSIN PROSAISTINAKIN

MUISTETUN L. ONERVAN (1882–
1972) AINOA TÄYSPITKÄ DRAAMA.

NUOREN TASAVALLAN RAJUIHIN

YHTEISKUNNALLISIIN RISTI-

RIITOIHIN PUREUTUVA JA

EDELLEEN DEMOKRATIAN

YDINKYSYMYKSIÄ VAHVASTI

PUIVA KAPPALE ON JÄÄNYT

MITÄTTÖMÄN HARVOIHIN ESITYS-

KERTOIHIN JA KOVIN VÄHÄISESTI

TUTKITUKSI, MUTTA SE ILMESTYI

NÄYTELMÄKIRJANA 1923 JA SAA

NYT TOISEN TULEMISENSA

HUOMAUTUKSIN JA JÄLKI-

SANOIN VARUSTETTUNA.

